

vzdigne nova cerkev Matere božje — v dopadenje božje, v čast in hvale vse časti in hvale vredne Matere milosti božje, v korist vernikov, v duhovni prid in dobiček človeške družbe, v krasoto Štajarske, v lepoto Maribora, v veselje in radost nas vseh! V kolikoj meri se je ta moja prošnja in goreča želja izpolnila, o tem se lahko danes na lastne oči prepričamo. Zares, od božjega blagoslova je vse odvisno. Ako Gospod hišo zida, ne delajo delavci zastonj. Ako Gospod mesto varuje, ne čujejo zastonj stražniki. Nad tem zidanjem je držal in drži Gospod Bog čisto gotovo svojo vsegamo-gočno zaščitno roko, in je čulo in čuje njegovo vsevideče oko, zaradi česar se do sedaj ni pripetila niti najmanjša nezgoda, pač pa je imelo vse podjetje dobro srečo.

Na lepi praznik Marijinega obiskovanja, dne 2. julija 1893 smo se tukaj drugikrat zbrali, da bi z izredno slovesnostjo prenesli presv. Rešnje Telo in čudadelno podobo Marije, Matere usmiljenja, iz stare, že razpadljive župnijske cerkvice v začasno kapelo v novem frančiškanskem samostanu. Veličastna procesija je bilo tako rekoč potovanje Matere božje z božjim Sinom iz Nazareta, iz majhne hišice v gore judejske, da bi ondi v tihi samoti prebivala, in bi se potem v mnogo lepše stanovanje vrnila slavno in zmagonosno. Ta njena povrnitev, katero župljani toliko želijo, bode se najbrž v kratkem vršila.

Malo tednov pozneje, dne 10. avgusta istega leta 1893. na slavni god sv. device in mučenice Filumene smo tretjič prišli semkaj, da bi blagoslovili podzidje in položili temeljni ter vogelni kamen za novo Marijino hišo, katero smo v glavnih črtah zaupno že gledali. Takrat je stal na najmenitnejšem, za vse prihodne čase svetem prostoru velikanski križ, o katerem sem pripomnil, da je vidno znamenje mnogih in težkih križev, katere bodo mnogi z zidanjem te cerkve imeli. Danes, hvala Bogu, ne vidimo več istega težkega križa na rečenem kraju. Na mestu njegovem je že prekrasni presbiterij sezidan, in ravno sedaj nameravamo, vzdigniti sveti križ na sleme presbiterija in na oba zvonika, da s tem venčamo Bogu dopadljivo in deviški Materi Mariji posvečeno delo. Vzeli bomo težki križ z ramen stavbarskega gospoda, stavbarskih mojstrov, stavbarskega vodje ter zidarjev in tesarjev, in ga bomo postavili na vrh njih zale stavbe, katera ostane neminljivi spomin njihove umetnosti, njihove volje in zmožnosti, njihovega truda in napora.

Danes pa je četrti znameniti dan za to lepo in veliko predmestno župnijo mariborsko. Danes, dne 16. julija slavimo zelo važen Marijin praznik, praznik Karmelske Matere božje. Predragi v Kristusu Gospodu! Izmed vseh od sv. cerkve odobrenih in posebno odlikovanih bratovščin je najstarejša bratovščina škapulirska. Škapulir prihaja od latinske besede »scapula« in pomenja rame, ker namreč udje malo oblačilce na trakovih črez rame nosijo. Škapulirsko bratovščino je ustanovil dne 16. julija 1251. leta sv. Simon Stock, prvi general reda karmelitskega. Karmel je gora v sv. deželi, kjer se je karmelitski red začel. Po ustanovi so mnogoteri papeži kakor n. pr. Janez XXII., Klement VII., Pavel III., Pij V., Gregor XIII., Klement XI., Benedikt XIV. in Pij IX. to bratovščino znova potrdili in jej podelili obilne odpustke. Dve veliki obljubi imajo udje te slavne bratovščine, prvo po sv. Simonu Stocku in drugo po papežu Janezu XXII., namreč obljubi, da bodo obvarovani pekla in kmalu rešeni iz vic. Zatorej ni čudo, da se je ta odpustkov in milostij polna bratovščina najbolj razširila po vsem krščanskem svetu. Papeži in kardinali, škofje in mašniki, cesarji in kralji in brezštevilni verniki so to Marijino obleko nosili, da bi bili gotovi njenega materinega

varstva v življenju in smrti. Lahko bi rekli, kakor je križ znamenje kristijanov, tako je škapulir znamenje otrok in častilcev Marijinih.

In na ta prepomembni Marijin praznik smo se na tem mestu zbrali, da bi slovesno posvetili tri križe, ki bodo krasili vrhunce nove Marijine cerkve. Načrt je zanje napravil g. Rihard Jordan, stavbar na Dunaju, izdelal pa jih je g. Karol Pirch, ključavničarski mojster tukaj v Mariboru. Križe sem ravnokar blagoslovil med zelo pomenljivimi in vspešnimi obredi. In ti trije iz železa kovani ter močno pozlačeni in v bakrena, tudi bogato pozlačena jabelka zasajeni križi se bodo kmalu svetili z višine dol v lepo mesto ob Dravi in tje po njegovi krasni okolici — kakor vrlo dobro došla nebeska znamenja meščanom in deželanom. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Cepitev gorice.

Rimski pesniki preslavljajo prve, zlate čase, ko so ljudje živeli v popolni prostosti in bili zadovoljni z vsem, kar jim dobra mati narava podarila, brez obdelovanja ali truda — »fraga legebant« — jagode so nabirali in zobali. Sčasoma pa so ljudje zbirljivi postali; prirojena priprostost je zginila, nastopila pa omika in napredek. Zdaj jim jagode in lesnike niso bile več dovoljne; moralo je kaj zlahtnejšega biti. Zato so si začeli domišljevati, kako bi lesne divjake spremenili v krasne jable. In sam Bog vé, kateri je bil prvi posestnik, ki je požahnjeno jabelko pojedel namesto lesnike. Toliko pa je gotovo, da požahnjeno je jako starodavno, če tudi ga nekateri Slovenci še zdaj premalo obravnavajo.

Ko se je pa cepitev dreves prav dobro obnašala, so že stari ljudje jeli tudi trse cepiti, naj bi jim požahnjena gorica več in slajšega sadu rodila. Posebno pa v sedanji dobi goričke smrti in uime se velikokrat priporoča ali naroča, naj gorice cepimo. Zato ti, dragi mejaš, mislim danes kratko omeniti cepitev gorice.

1. Katere sorte so za cepitev? Navadno raste v eni gorici trsove različnih sort; vinogradi z enojnim nasadom so brž prav redki, kar je dobro tudi zato, ker v enem letu rodi ta, v drugem pa druga sorta, in tako vselej nekoliko nabere. Med mnogimi sortami pa so nekatere prav slabe in nerodovitne. Nekdaj smo take sorte krčili, kar pa ni bilo modro; zdaj ko cepitev poznamo, jih požahnjimo. Taka sorta je zelenika, ki je divja in malo rodovitna, pa še tisti grozdi so pozni in drobičke jagode. Raste pa čudežno rada in požene obilne in dolge rozge, kakor da bi že sama poslila za cepitev. Ne posekaj je, daj ji zlahtno srce, pa ti bo rodila dobro kapljico, posebno ker se je uška rada ne loti. Debela zelenika je veliko vredna, ker je rodna, in ima velike grozde; vino je pa trpko, sicer zdravo, pa še le v sodu tretje leto dozori; za kupca je vedno: »reš«. Zato pravim, bi kazalo zeleniko vso požahnjiti, če je še kaj v gorici imaš. Tako namesto čvičkarja dobiš sladko vince.

Druga sorta za cepitev je črnina drobna ali osipana, ki malokdaj rodi in dozori. Navadno nastavi lepe kavrnke, ko hi pa imel trgati, je celo gola. V petih letih morda enkrat obrodi; pa še tedaj ti vino skvari, ker mu daje visoko barvo, rjavo lice, katerega se kupec in pivec bojita. Taka rdečina ima sicer v sebi obilno čresla, in jo je dobro med mehko vino zmešati, da mu daje stalnost ali trpežnost. Vendar ako je trs sposoben ali ne prestar, ga do poslednjega precepi; namesto opuljene vrane na sepu boš imel dobronatran zlat grozd.

Tretja sorta za cepitev je pa: amerikanec. To je namreč celo divja vinika brez grozdja; pa bujno raste; njegov sok je uški zopern. Ako hočemo na njem grozdje imeti, moramo mu našo rozgo vcepiti.

(Dalje prih.)

Žitne cene v Mariboru od 3. do 10. avgusta
Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 70 kr., rž 4 fl. 80 kr., ječmen 4 fl. 50 kr., oves 3 fl. 40 kr., turšica ali koruza 5 fl. 60 kr., proso 6 fl. in ajda 4 fl. 70 kr.

Sejmovi. Dne 17. avgusta pri Kapelah blizu Brežic in v Jarenini. Dne 19. avgusta pri Sv. Jakobu v Vodrušu, na Pilstanju in pri Mariji-Trošt. Dne 20. avg. pri Sv. Juriju ob Pesnici.

Dopisi.

Od D. M. v Puščavi. (Primicija.) Puščava je doživela redko srečo, videti svojega domačina stoječega pred oltarjem in darujočega mašno daritev večnemu Bogu. Puščava je obhajala dne 11. avg. namreč novo mašo č. g. Ignacija Hauptmana. Goste in vernike, katerih je bila velikanska cerkev vsa polna, so nagovorili preč. gosp. kanonik dr. Jožef Pajek, ter so naslikali v krasni in podučljivi pridigi vernikom velike nevarnosti, ki pretijo učeči se mladini, nadalje pa velike dolžnosti in naloge duhovskega stanu, ki ta stan storijo tako imeniten. Po pridigi je bila prva sv. maša gosp. novomašnika, pri kateri je donelo izborna petje. — Po sv. maši je spremljala lepa množica svatov in gostov gosp. primicijanta na dom, kjer so se vsi zabavljali v nedolžnem veselju. Bog vsem stotero poplati, ki so kaj k temu pripomogli! Gosp. novomašnika pa vedno spremljaj božji blagoslov in varstvo preblazene Device Marije!

Iz Maribora. (Slov. delavsko bralno in pevsko društvo.) Pri II. rednem občnem zboru »Delavskega bralnega in pevskega društva v Mariboru« je bil izvoljen sledeči odbor: g. Štefan Skrbinšek predsednikom, gg. Ivan Zupan in Dragotin Tratnik podpredsednikoma, g. Jože Ivanuš tajnikom, g. Josip Kregar blagajnikom; odborniki: gg. Ivan Fabjan, Simon Marčič, Maks pl. Šuškovič, Mihael Korošec, Anton * * *, Drag. Klobučar, Ivan Homec, Jakob Milavc, Pankracij Vaupot in Anton Bizovičar; odborniskim namestnikom: gg. Ivan Škvarča Davorin Zdolšek, Tomaž Klampfer, Josip Spindler in Anton Rebol; — računskima preglednikoma: gg. Ivan Klobučar in Matevž Šmigoc. Po volitvi so se stavili razni nasveti, kakó bi se dalo društveno in sploh narodno gibanje pouspešiti. Za tem je sledila prosta zabava, najpoprej pri »Nadvojvodi Ivanu«, pozneje pri g. Frangeš-u, kjer se je lepo prepevalo, navdušeno govorilo. Trdno nadejaje se lepega in vidnega razvitka našega društva, razšli smo se prav dobre volje ob 12. po noči.

Za odbor št. Skrbinšek, predsednik.

Iz Griž. (Cerkvena slovesnost.) Kakor nedolžna lilija iz cvetočega vrta, takó se dviguje iz divne Savinjske doline krasna cerkev Lurske Matere božje na prijaznem gričku pri Grižah. Njena znotranja lepota bila je še zdatno povečana dne 4. avgusta t. l. ko se je v njej blagoslovil novi križev pot. Bil je to veličasten praznik za celo okolico. Blagoslovljenje so izvršili pater Gregor iz Celja, ki so nam tudi v prelepem, do solz ganljivem govoru razložili pomen križevega pota. Bodi jim zató tisočera hvala! Istotako moramo se pa zahvaliti tudi velč. g. župniku M. Arzenšek, ki so s pomočjo peterih pobožnih in za čast božjo posebno vnetih župljanov priskrbeli to umetniško dovršeno delo.

Kdo bi dovolj priznal njihov neumorni trud, s katerim so Grižam pozidali in okrasili v tako kratkem času že dve cerkvi! Vrl dušni pastir je res velik blagoslov božji za vsaki kraj.

Iz Slov. goric. (Lep napis) ima gosp. »Jožef Lešnik, mlinar v Šetarjevi« pri Sv. Lenartu. Nekdaj je imel nemškega, in »Slov. Gospodar« ga je malo krcnil; ali sedaj se je popolnoma poboljšal in ne vleče več z nemškutarji in jim ne nosi brez potrebe denarja. Možu Savlu-Pavlu častitam! — Neki predstojnik, mislim iz Senarske, je poslal h drugemu predstojniku prošnjo: »bite Her Gemeinde Vorschter dise Heumatschein zugeschtelt — für Schulerim.« — Izgledujte se, Slovenci, nad tem predstojnikom! Svetujem mu, naj piše slovenski, gotovo se mu bode bolj posrečilo. —k—

Od Sv. Ane v Slov. gor. (Kako uplivajo) nemško-liberalni časniki na priprosto ljudstvo, se razvidi od dne do dne očitneje; tá okuženi duh se prijemlje tudi žalibog nas Slovencev. Beró že, recimo, sivi starčki, okolo 95 let stari, »mariboržanko«, rekši: »Vedno ne morem moliti!« No, ubogi starček, tam nekje pri Sv. Ruprtu, ako nima boljšega — berila! Pa saj vidi inteligencijo n. pr. nekatere gg. učitelje brati ta smrdljivi list; ni čuda, da se tudi priprosti kmetič loti tega podlega branja. — Za nameček: Iz Nasove v Apáčajah služi neki mladenec v Cmureku; vprašal sem ga, kako se mu godi; »dobro« je rekel »tukaj mi ni potreba v cerkev hoditi«. No, tako je pri inteligentnih Nemcih. Po tem takem pridejo vere oropani oni mladeniči in dekleta še povrh v sramoti zopet domov v Slovenijo v pohujšanje drugih! Kaj pomaga, ako se v Nemčiji vjamejo nekatere nemške besede, poleg tega pa se zgubi čut za vse dobro, lepo ter vera vrže od sebe? Svetoval bi onim bedastim Slovincem, ki dajejo svoje otroke na Nemško služiti radi ljube nemščine, da to zaprejš opustijo! Slovenski stariši, zapomnite si to!

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. Veličanstvo svetli cesar so podelili veliki križec Franc-Jožefovega reda vodji pravosodnega ministerstva, dr. Krallu. — Dunajske občinske volitve se začnejo dne 16. septembra. Čeprav nam krščanski socijalisti niso pravični gledé narodnosti, vendar jim iz srca želimo, da tokrat popolnoma premagajo liberalce, ki so najhujši škodljivci sv. vere, gospodarstva in pa narodnosti.

Češko. Češko gozdarsko društvo je letos zborovalo v nemškem mestu Gratzen pri Budejevicah. Nemci so češke goste prijazno vsprejeli; vsled tega pa jih nemški zagrizenci zdaj grdo oštevajo. — V nedeljo je bila v Mostu velika nemška slavnost. Praznovali so spomin, da je l. 1421. bilo mesto čudežno rešeno Husitov, ter so krepko hujskali proti Čehom. In vendar je Most napol podrtija!

Moravsko. V Znojmu manjka nemški šoli učenec, ker je večina prebivalstva češka. Da bi pa nemška šola ne bila prazna, plačuje nemški mestni zastop češkim starišem po 3 gld., ako hočejo otroke pošiljati v nemško šolo.

Stajarsko. V cmureškem okraju je 39 županov in volilcev te dni poslalo zaupnico poslancu baronu Morseyu, čeprav je glasoval za celjsko gimnazijo. — Graški mestni zastop je sklenil, da v mestnih poslopih ne dadó v najem prodajalnice nobenemu židu. Zaradi tega se židovski listi hudo jezijo nad Gradčani.